

# מעדני אשר

גיליון תמו"ד (שנה י')

פרשת שמות  
תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

## הודעה משמחה

אפשר לטמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111  
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

**האם מותר להוציא ספר תורה כדי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום? בפרשתן א' ואלה שמות בני ישראל וגו'.**

**בבעל הטורים כתב ראשי תיבות ואדם אשר לומד תסדר שנים מקרא ואחד תרגום בקול זעם ישיר וזיה שנים רבות ארוכים לעולם.**

**וכן כתב הלבוש** אור"ח סימן רפ"ה וכן כתב הפרי מגדים במשנות זחב אור"ח סימן רפ"ה "ואלה שמות" ראשי תיבות וחייב אדם לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, וכן כתב החיד"א בספרו חומת אגן ריש פרשת שמות בשם רבינו אפרים.

**יש לחקור** האם מותר להוציא ספר תורה כדי לקרות שנים מקרא ואחד תרגום או דילמא אסור.

**הנה בשו"ת רדב"ז** חלק ג' סימן תקכ"ט נשאל במי שיש לו ספר תורה בתוך ביתו, ויש לו ג"כ חומש באיזה מהם יצא ידי קריאת התורה שנים מקרא ואחד תרגום.

**ומסיק:** ומסתברא לי דאם זה הקורא הוא בקי בקריאה בניקוד ובטעמים וסוף פסוק, ודאי בספר תורה עדיף, שהרי יש בו קדושה רבה, ומ"מ אם אינו בקי בקריאה, בחומש עדיף שיש בו נקודות וטעמים.

**וכן הט"ז** אור"ח סימן רפ"ה כתב אני אומר על ירא שמים שיראה לקרות בפני עצמה בספר תורה הסדרה לפחות פעם אחת ואח"כ עם החזן פעם שנייה, דהקריאה בחומש בלבד אין יוצא בה שפיר, דבעינן דברים שכתב דהיינו ספר תורה שלימה.

**ובבאר היטב** אור"ח סימן רפ"ה הביא את דברי הרדב"ז ח"ג סימן תקכ"ט דמי שבקי בטעמים ונקודות בע"פ מצוה לקרות בספר תורה, וכותב דכן האר"י תלמיד אחד היה לפניו החומש וקרא לפניו הטעמים והוא קרא בספר תורה.

**וכן בדת קדושים** הלכות ספר תורה סימן רע"ד סי"ג ז' כתב על איזה ספר תורה שכמה שנים קריתי בזה שנים מקרא ואחד תרגום, אי"כ לפי זה מותר להוציא ספר תורה כדי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום.

**וכן פסק בשולחן ערוך הרב** אורח חיים סימן רפ"ה דמי שהוא רגיל בפסקי טעמים בעל פה, טוב שיקרא שנים מקרא בספר תורה כשר בכל ערב שבת.

**וכן איתא בשער הכוונות** דף י"ב ע"א הובא בספר כף החיים סי' רפ"ה אות ג' דמנהג האר"י ז"ל, תיכף בסיימו תפילת שחרית דיום ו', היה הולך לבית הכנסת או לבית מדרשו, ואם היה שם ספר תורה כשר, היה מוציא וקורא בו הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום.

**ובשו"ת דברי יציב** יור"ד סימן קע"ב סי"ג כתב דבזמן הזה אין מוציאין ספר תורה לצורך שניים מקרא ואחד תרגום.

**ובטעם הדבר שבזמננו אין מוציאין ספר תורה לשנים מקרא ואחד תרגום.**

**כתב בשו"ת משנה שכיר** אור"ח סימן ס"א ע"פ מה שכתב הפרישה יור"ד סימן ע"ר סי"ק ח' מובא בש"ד דעכשיו אין מצוה לכתוב ספר תורה, דדוקא בימיהם שאסור היה לכתוב רק בגליל והיה צריכים ללמוד מהספר תורה, אבל בזמננו שהותר לנו לכתוב ספרים דפין כל אחד בפ"ע אי"כ למה לנו לזולל בכבוד ספר תורה בחנם ללמוד מתוכו שלא לצורך, הא אפשר ללמוד בשאר ספרים על כן אין לנו לכתוב אלא שאר ספרים, אי"כ הכא נמי בנידון דידן כיון שאפשר לקיים את הלימוד שניים מקרא ואחד תרגום ע"י חומש למה לנו להוציא ספר תורה לחנם.

**וכן כתב בספר שבילי דוד** אור"ח סימן של"ד סי"ק ח' דמי שרוצה להעביר הסדרא שנים מקרא בספר תורה בעי להתנות בשעת כתיבת הספר תורה, וכן כתב החיד"א בספרו לודו אמת סימן ה' אות נ"ג מצוה לקרות הפרשה בספר תורה, ובפרט הש"צ שאם יהיה טעות יבדקהו, משמע דדוקא בכחאי גוונא מותר, אבל בספר תורה ישן שכבר הוגה אסור דדוקא לצורך הספר תורה מותר, וכ"ש שאסור להוציא כדי להתלמד קריאה וכן כדי להתלמד לעשות הגבה אסור להוציא, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק חלק ט' סימן י"ט.

**ובשו"ת תשובות והנהגות** חלק ד' סימן ע"ג כתב דאצלנו לא נוהגין לקרוא מס"ת שנים מקרא, ואולי הטעם שהקריאה מהס"ת ודאי צריך לקרוא כהלכתה עם נגינות וטעמים ולא כל אחד בקי לקרות בטעמים לעצמו, ולכן לא מהדרין בזה.

**גליון זה נודב**  
**ע"י ידידינו הגאון**  
**רבי משה יהודה פריד שליט"א**

**ראש כולל מאור התלמוד**  
**סאן - פאלו**  
**לרגל שמחת החלאקה לבנו**  
**כמר שלום נ"ז**

**יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות**  
**ירוה נחת מכל יועאי חלציו**  
**ויצליח בכל אשר יפנה**

גליון זה נודב ע"י ידידינו העומד לימין המערכת מיום היווסדו  
הרה"ג **מרדכי הלל זלמן ראטה** שליט"א לונדון

לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו של כ"ק **מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א**  
הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים הרב **חיים משה שליט"א**  
בן לבנו בכורו והתיבנו הגאון הצדיק רבי **יחזקאל שרגא ברוך הלברשטאם שליט"א**  
הרב הצעיר דקרית צאנז

עב"ג בת הרה"צ רבי **נחמן בידרמן שליט"א**  
יהא רעוא שמטמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד  
הגאון רבי **שמואל דוד פרידמן שליט"א** ניו יארק

לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו של כ"ק **מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א**  
הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים הרב **חיים משה שליט"א**  
בן לבנו בכורו והתיבנו הגאון הצדיק רבי **יחזקאל שרגא ברוך הלברשטאם שליט"א**  
הרב הצעיר דקרית צאנז

עב"ג בת הרה"צ רבי **נחמן בידרמן שליט"א**  
יהא רעוא שמטמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
הגאון רבי **שלמה עבי גוטמן שליט"א** ירושלים

לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו של כ"ק **מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א**  
הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים הרב **חיים משה שליט"א**  
בן לבנו בכורו והתיבנו הגאון הצדיק רבי **יחזקאל שרגא ברוך הלברשטאם שליט"א**  
הרב הצעיר דקרית צאנז

עב"ג בת הרה"צ רבי **נחמן בידרמן שליט"א**  
יהא רעוא שמטמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

**אבל שאסור ללמוד תורה האם מותר לקרוא  
שנים מקרא ואחד תרגום באמצע השבוע או בשבת?**

יש לחקור אבל שאסור ללמוד תורה האם מותר לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום.

הנה קימ"ל יור"ד סימן ת" ס"ק א' דאסור לאבל ללמוד בשבת דללמוד תורה הויא דבר שבצינעא, אבל לחזור הפרשה, כיון שחייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור, הויא כקורא את שמע ומותר, חזינן דהמחבר סבירא ליה דאבל מותר לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בשבת.

**איתא בדרשות מהרי"ל** דפי"ד ע"ב בשבת שחרית בתוך ימי אבלו של מהרי"ל היה נושא עמו לבהכ"נ חיבור הטורים, מסתמא היה עוסק בהלכות שמחות, דהא אבל אסור בהעברת הסדר כל שבעה.

**וכן כתב בספר האגודה** פי"ג דמ"ק סימן נ"ח דאבל אין לו לחזור הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום.

**ובשו"ת רב פעלים** חלק א' יורה דעה סימן נ"ב נמי נשאל באבל ביום שבת קודש תוך ז' אם יקרא בפרשה שנים מקרא ואחד תרגום או לא.

**ומסיק:** מה שראית בטור וש"ע יור"ד סי' ת' דלחזור הפרשה מותר לאבל, לא איירי בשנים מקרא ואחד תרגום אלא במי שלא הלך לבית הכנסת ולא שמע הפרשה מש"י, דחייב לקרות הפרשה בינו לבין עצמו בחומש, כדי שישלים פרשיותיו עם הציבור, ועיין בדרשה מ"ש על דברי הטור הנו', ועיין מורים בא"ח סי' תקנ"ד, ומ"ש המג"א שם סק"ז ע"ש. וראיתי להגאון חיד"א בברכ"י סי' ת' אות ד' שכתב, נראה פשוט דוקא שמו"ת ולא פרש"י, משמע שהבין דברי הטור ומרן דאיירי בשנים מקרא ואחד תרגום וזה אינו, אלא כמו שכתבתי, וכן הוא עצמו הבין כן בשו"ב אות ב', דהא כתב וז"ל, ומהרש"ל כתב דה"ה שנים מקרא ואחד תרגום ע"ש, נמצא הוא הבין דברי הש"ע דלא איירי בשמו"ת, ומ"ש בברכ"י לא כתב בדיוק אלא אגב ריהטיה, על כן לענין הלכה, אע"פ דמהרש"ל כתב דה"ה שנים מקרא ואחד תרגום, אין קורין, וכמ"ש רבינו חיד"א ז"ל שם, וז"ל אבל ראיתי שיש נוהגים שלא לקרות הפרשה בשבת שמו"ת, וממתנינים לקרותה תכף אחר שבעה, ומנהג יפה הוא כמ"ש במקום אחר עכ"ל ע"ש, וכן המנהג פשוט פה עירינו בגידאד יע"א, שלא לקרות הפרשה שמו"ת בתוך שבעה.

**וכן בפתחי תשובה** יורה דעה סימן ת' ס"ק ג' מביא בשם ספר בית הלל בהג"ה לבן המחבר שכתב לפי דברי היש אומרים אור"ח סי' רפ"ה שעד רביעי בשבת, הוי לאחר שבת לענין שיקרא הסדר שמו"ת, וא"כ כשישלים הז' ימי אבילות בא' או בב' אינו רשאי לקרות בשבת הסדר שמו"ת אחד שיכול להשלים עד רביעי בשבת.

**ובשו"ת ארבעה טורי אבן** סי' י"א סובר דלעולם צריך לקיים המצוה כתקנה לקרות בשבת עצמו.

**ובשו"ת יהודה יעלה** יורה דעה סימן שני"ט נסתפק אבל תוך שבעה אם מותר בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום או לא, ומסיק פשיטא הא מילתא דמותר בכל חובת היום ביום שבת קדש, והוא נמי פרהסיא וז"ל הטור יור"ד סי' ת' תלמוד תורה, יראה שהוא דבר שבצנעה, אבל לחזור הפרשה כיון שחייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור הוי כקורא את שמע ומותר, וכן כתב בש"ע שם, ובש"ך סק"ד וטו"ז סק"א בשם מהרש"ל, ועיין בב"ח סימן שפ"ד בשם אגודה דאוטר להחזיר שנים מקרא ואחד תרגום, וקיי"ל כמהרש"ל וביום ש"ק מותר לאבל לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, וכן פסק הגאון רא"ז מרגליות בהל' אבלות שבסוף יור"ד סימן י"ח, ובמהריק"ש התיר אפילו בחול.

**האם משה רבינו מיד כשנולד היה אדם קדוש  
או דילמא אח"כ נעשה אדם גדול שעבד על עצמו?**

בפרשת ב' ב' ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא וגו'.

משמע מזה דמיד כשנולד ראו עליו שהוא טוב והוא אדם גדול.

**וכן באור החיים הקדוש** בפרשת כ" ד' כתב על הפסוק "ויקרא אלהים אליו מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני" וז"ל כי משה נביא היה בטרם יצא מבטן אמו והכיר הקורא.

**אבל בספר הקדוש אור פני משה** ריש פרשת חוקת חולק על זה ומביא סיפור פלא מאוד: וז"ל שמעתי אומרים דאיתא בספרים מעשה, מלך אחד שמע מכל אשר עשה משה איש האלהים נפלאות ותעצומות, והמלך הזה היה מכיר בצורת הפרצוף, והסכים בדעתו ושלח צייר אומן המדברה אל משה לצייר דמות תבניתו, ויהי כאשר בא אל המלך, ויפן כה וכה וירא כי אין איש בעולם רע מהתואר צורת הפרצוף הזה, שהיה מראה סימני מדות רעות ומגונות, להיות נואף ורוצח וכל מדות רעות שבעולם, ויצו המלך להרוג את הצייר הזה, באומר שבעל שליחות המלך, ויקח המלך בדברים את הצייר השני ויאמר לו כזה וכזה, ויהי כאשר בא הצייר השני אל משה וירא את תואר פניו, והנה הוא כתבנית אשר הביא אתו הצייר הראשון, ותסמר שערות בשרו באומרם כי למיתה ילך גם הוא בבואו אל המלך, וערב את לבו ויגש אל משה ויאמר לו כך וכך, והנה בקשתי שתאמר לי מדוע פניך רעים, ואתה אינך דומה לשום בן אדם אשר על פני האדמה, ויען משה רבינו ע"ה ויאמר, אתה בן אדם קרוץ מחומר אשר טח עיניך מראות, ולבך צפנת משכל, הטוב טוב יאמר למי אשר פניו מורים ומוכיחים להיותו טוב, הלא זה הוא כבהמה שלפי טבעו הוא טוב, וזה הדבר הטוב, מי אשר פניו רעים עד מאוד, והוא גובר על החומריות ומהפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב לקרוא לו טוב, כי הוא על ידי בחירתו טוב.

**ומקשה האור פני משה:** דקשה דהלא מפסוק ותרא אותו כי טוב הוא, מוכח להיפך שהוא נולד טוב.

**ומתוך:** דאדרבה מכאן יש הוכחה למעשה הנ"ל, דיש לדקדק בפסוק דלמה כפלה התורה כפל לשון בפסוק ותרא "אותו" כי טוב "הוא" דהויא ליה למימר או ותרא אותו כי טוב ולא לכתוב הוא או דהויא ליה למימר ותרא כי טוב הוא ולא לכתוב אותו, אלא דכוונת הפסוק לומר ותרא בנבואה אותו כי טוב מה שיהיה טוב יהא מצד עצמו שישבר את החומריות שלו ויזהיר כזוהר הרקיע.

**ובספר כליל תפארת** להמגיד מוילקומיר הפריך את סיפור הנ"ל מהא דכתוב בפרשתן ותרא אותו כי טוב, וברש"י דנתמלא כל הבית אורה.

**וכן בתפארת ישראל** על המשניות בשלהי מסכת קידושין הביא גם כן כזה סיפור הנ"ל עם המלך רק קצת בלשון אחר.

**ובשו"ת מהרש"ם** חלק ז' סימן מ' מביא את דברי האור פני משה, וכן התפארת ישראל.

**ובדגל מחנה אפרים** פרשת כי תשא מביא בשם הבעש"ט כי משה רבינו נולד בבחינת שיהיה רשע גמור ויהיה לו כל המדות הרעות אך שהוא היפך ושיבר כל המדות רעות והשתדל רק להכניס עצמו במדות טובות.

**ובשיטה מקובצת** נדרים ל"ב ע"ב נמי מביא מעשה הנ"ל עם הצייר אבל לא עם משה רבינו רק בסתם אדם.

### האם יש איסור לאדם למול את בנו

#### או לעשות לו הטפת דם ברית ולצאת אתו לדרך?

איתא בגמ' נדרים ל"א עמוד ב' תניא ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שכל זכיות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה, שנאמר בפרשתו ד' ב"ד ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו, אמר רבי חיי שמשה רבינו נתרשל מן המילה, אלא כך אמר אמול ואצא סכנה היא, שנאמר בראשית לד ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגוי אמול ואשהא שלשה ימים, הקדוש ברוך הוא אמר לי לך שוב מצרים, אלא מפני מה נענש משה מפני שנתעסק במלון תחילה, ובענין קושיית האחרונים מדוע נענש משה הרי היה עוסק במצוה של הליכה למצרים ועוסק במצוה פטור מן המצוה, עיין בספר מעדני אשר פרשת שמות תשי"ז ארבע תרוצים בענין זה.

**ובטל תורה** נדרים ל"א ע"ב **שם כתב** דגמ' מבואר דאם מוכרח אדם לצאת לדרך מפני הסכנה ולקוח הילד עמו אסור לו למולו אז, רק יולכנו בלתי מהול עד שיבא למקום שנודע שישכון שמה, **והידוש דדבר זה נשמט בפוסקים.**

**יש להקשות:** על הא דאיתא בגמ' כריתות ט' ע"א שבני ישראל מלו את עצמם לביל יציאת ממצרים, וקשה דהרי דהיו עומדים לצאת לדרך, והרי זה סכנה למול כדאיתא הכא, כך מקשה בצפת פענה פרשת בא.

**ותירץ אדמו"ר האמרי אמת זצ"ל** מובא בליקוטיי ר"פ וירא שכמו מי שראה המרגליות שהיתה תלויה בצוארו של אע"פ נתרפא ב"ב ט"ז ע"ב ק"ו שע"י גילוי השכינה עצמה נתרפא, וכיון שבאותו לילה של יציאת מצרים היתה גילוי שכינה, כמבואר בהגדה של פסח, ממילא מיד נתרפאו ויצאו לדרך.

**יש לחקור** הנוהג מהול שאינו צריך רק הטפת דם ברית האם אסור לו לצאת לדרך אחר שעשו לו הטפת דם ברית דהויא נמי סכנה או דילמא רק אחר מילה יש סכנה לצאת ולא אחר הטפת דם ברית.

**הנה בספר פסקי תשובה** סימן שני"ג מביא בשם השפת אמת שאמר כמה שאמר יעקב כשנולד יוסף שלחני וגוי דקשה והרי יתחייב למולו וסכנה בדרך, ותירץ שמצינו במדרש תנחומא נה' ה' שיוסף נולד מהול, ואכתי קשה הרי צריך להטיף דם ברית, א"כ ראיה דמשום הטפת דם ברית אין סכנה ללכת לדרך.

### מדוע לא מל משה רבינו מיד את בנו והיה משאיר אותו עם אשתו ואח"כ היתה אשתו בא אליו?

**יש להקשות:** על מה שאמר משה רבינו אמול ואצא סכנה הוא, הרי היה יכול למול אותו במדין ויניח אשתו ובניו שם, ואח"כ ישלח שליח בעדם, כך מקשה בספר יפה מראה נדרים ל"א ע"ב, וכן בשו"ת דרכי נועם חלק אבן העזר סימן ל"ט.

**ומתורץ ביפה מראה:** דשמא לא יניח יתרו את בניו לבא ע"י שלוחו.

**ובמשך חכמה בפרשתו ד' כ' כתב** דלכן לקח משה את אשתו ובניו, הוא חשש פן לא יאמינו לו, לכן הכניס בניו ואשתו, אשר יידעו כי הוא בטוח בדבר ה' להוציאן ממצרים, כי אם לא, מי יכניס את בניו ואשתו לא מקום עבדות ומסוכן, ולכן כמו שנענש על שאמר "והן לא יאמינו לי", כן נענש על מה שלקח את בניו עמו ולא מל את בנו כיון שלא היה צריך ליקח את בניו בדרך.

**ושמחתי דבריב"א בפרשתו כתב** דאע"פ שהדין עם משה שלא למול מפני סכנת הדרך, מ"מ הקפיד הקדוש ברוך הוא שלא צוהו להוליד שם אשתו ובניו, וא"כ היה לו למול ולהניחו עם אמו, ומעתה אין צורך לפרש דאותו מלון סמוך למצרים היה.

### כמה זמן אפשר לו לאדם לחיות בתוך המים?

**בפרשתו ב' ג' ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאור.**

**הנה בשו"ת הריב"ש** סימן תט"ז כתב דאם ראינו אשה שנפלה לתוך המים במים שיש להם סוף אחרי ג' שעות מותר לבעלה להתחתן דאחרי ג' שעות אי אפשר לאדם לחיות תחת המים.

**ובשו"ת תורת אמת** סימן א' למהרי"א ששון **כתב להביא ראיה לריב"ש:** מהא דתנן בגמ' במות קיי"א וביק נ"ק נ"א מעשה בביתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור הגדול, ובאו והודיעו לרבי חנינא בן דוסא, שעה ראשונה אמר להם שלום, שניה אמר להם שלום, שלישית אמר להם עלתה כלומר כיון שעברו ג' שעות ודאי עלתה לפי שאינה יכולה לחיות יותר שם, א"כ הרי ששיעור כדי שתצא נפשו הן ג' שעות.

**ובשו"ת מהרי"ט** חלק ב' אבן העזר סימן כ"ו **דחה ראיה זו:** דאותם שעות לאו דוקא שעות ממש דלא מיסתבר שיוכל לחיות כל כך הרבה זמן במים, דהכי אשכחן במשנה סוטה ט' ע"ב שמרים שהמתינה שעה אחת על שפת היאור למשה רבינו, ובתמורה לכך היא זכתה שבני ישראל המתינו לה שבעה ימים בעת שלקתה בצרעה, וכתבו התוספות סוטה י"א ע"א דשעה אחת לאו דוקא אלא שעה קלה קאמר ה"נ לאו דוקא אלא פעם אחד שאמר ליה אמר ליה שלום ב' שבאו אחריו א"ל שלום ג' שבאו א"ל עלתה לפי ששיער שכבר היה שהות ניכר שתצא נפשה.

**עוד דחה ראיה זו:** דהתם דנפלה לבור שתסבך ידה באבנים שבבנין או בנקיקי הסלעים תוכל להתלות שעה א' ובי' וג' אבל טפי לא יהיה בה כח ולכך אמר עלתה אבל ראוהו שטבע וכסוה המים בכדי שא"י לו לאדם לעמוד במים סוגי דהיינו שעה קלה, וכן כתב בשו"ת הבי"ח סימן קע"ט.

**ובשו"ת חתם סופר** אבן העזר סימן צ"ב מובא בפתיח תשובה אבן העזר סימן י"ז כתב ואני אומר אם סברא מסייע להרי"ט ובי"ח, וגמ' מסייע להריב"ש ומהרי"א ששון, נימא אגן בוודאי עפ"י טבע אי אפשר להחיות במים כי אם שעה קלה.

**ובשו"ת רבי עקיבא איגר** מהדורה תניינא סימן מ"ז כתב דכיון דהויא ספק דאורייתא של אשת איש בפחות משלש שעות אי אפשר להקל.

### מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ירדינו הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א בחולקין א' על מה משה נענש שלא נכנס לארץ. צ"ע שהנה בגמ' סנהדרין ק"א א' על הפסוק בפרשתנו ושמת ו-א עתה תראה. אמר הקדוש ברוך הוא למשה, חבל על דאבדין ולא משתכחין, כמה פעמים נגלית על אברהם יצחק ויעקב ולא הרהרו אחר מדותי ולא אמרו לי מה שמך, ואתה אמרת לי בתחלה מה שמך ועכשיו אתה אומר לי והצל לא הצל את עמך, עתה תראה את אשר אעשה לפרעה, במלחמת פרעה אתה רואה ואי אתה רואה במלחמת ל"א מלכים. וצ"ע שהרי משה נענש על חטא מי מריבה וכאן משמע שהסיבה של העונש שבגללה לא לנכנס לא"י הייתה כבר כאן בחוסר האמונה במצרים.

**ב' סיכן עצמו לדרך את הגוי.** וירא כי אין איש ויך את המצרי ושמת ב' י"ב צ"ע איך הותר למשה להכניס עצמו לספק סכנה ואף שמצווה על פי הדין לדרך את המצרי מ"מ הרי הכניס עצמו ע"ז לסכנה וכמו דמבואר אבן נודע הדבר ונודן למיתתו ע"י פרעה, ואף הדין אפ"ל דהכחו מדין רודף אמנם חז"ל סנהדרין ג' הל' ג' למדו מכאן דעכו"ם שחבה את ישראל חייב מיתה משמע דהרגו על שחבה את ישראל ואיך הותר לו להכניס עצמו לספק סכנה וע"י בר"מ פ"ה יסוה"ה ה"ד שכתב דכשאנו מצווה למסור ונהרג הר"ז מתחייב בנפשו ע"ש, וא"כ קשה מאוד איך משה רבינו סיכן את עצמו.

**ג' החילוק בין מילה לשחיטה.** ותקח ציפוריה צר ותכרות ערלת בנה וד' כ"ד. בגמ' ע"ז כ"ז ע"א שקלו וטרו אם אשה כשרה למול ולמ"ד אשה פסולה מפרש דלא קשה מצפורה דהיא רק התחילה ומשה גמר המילה ולכן היתה המילה כשרה, וע"י פת"ש י"ד ס' ר"ד דהביא תשובות ב"י שכל הפסולים שהתחילו למול וגמרום אדם כשר המילה כשרה, וצ"ע דבשו"ע י"ד ס' ב' כ' בהתחיל השחיטה גוי וגמרו ישראל הר"ז שחיטה פסולה ומאי שנא מילה משחיטה דאמאי בהתחיל המילה עכו"ם וגמרו ישראל הר"ז כשר ובשחיטה פסול.

**ד' האם משה היה ראוי לשורר.** כי כבר פה וכבר לשון אנכי ו' ד' ע"י בסוטה י"ב ותרואהו את הילד והנה נער בוכה קרי לה ילד וקרי ליה נער ואמר ר"י הוא ילד וקולו כנער, א"ל ר' נחמיה א"כ עשיתו למשה בעל מום ופרש"י שהרי משה היה לוי ונפסל בקול לעבודת השיר ע"ש. ומבואר דמשה רבינו היה משורר ואם נפסל קולו כבעל מום הרי הוא פסול לשורר, וצ"ע דהא כבר פה וכבר לשון היה משה ואיך היה ראוי לשורר.

ה' מי שהורג את חבריו על ידי שם האם נקרא רוצח.

### כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
  - כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה. כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
  - כל חודש, בראש חודש תשרי הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדק תשובותיו, ותקבל אך ורק תשובות מפורטות.
  - ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
  - שימו לב: בקבלת התשובות הינה אך ורק לפקט משתכח משיב כהלכה 0775558617 או במייל [meir.s1000@gmail.com](mailto:meir.s1000@gmail.com) ולבוזרים ופרטים נוספים בטלפון 0573154010. נא לציין שם וסלולפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמות שאלות השיבו.
- אנא חזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.
- תשובות לחודש טבת ניתנן לשלוח עד יום ראשון ב' שבט תשע"ג

# מכתבים למערכת

## האם המכבס בגדו בשבת ע"י יוני אדום חייב משום כיבוס

מה שהקשתם על מה שכתב ה"ח"י אורי"ח סימן קצ"ב דבין אדום לא שייך כיבוס, דקשה מהא דאמרין בגמ' בתוספתא ק"א דבין אדום שייך כיבוס, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מנסתר

נראה להעיר, דהרי יין הוא דבר חריף, וכשצריך להעביר את אפרש להשתמש בו, אי"כ צריך לשטוף היגד מזהמת היין ומשתמשין בו כמו סבון, ומצונו כעין זה במסכת שבת פ"ט ע"ב שיעור הוצאה למי רגלים כדי לכבס בגד קטן, ועל כרחק שם הפירוש של כיבוס, הוא רק העברת כתמים, כי אדרבה הרי מי רגלים מלכלך.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה לציון דבספר תורת שלמה תירק, דהא דין אינו מכבס היינו דווקא במקום שאין לכולו, אבל אם יש לכלוך הרי הוא מכבס.

## מדוע אין אנו רואים שסנדק מתעשר

מה שהקשתם בשם אחרונים הגרי"א יור"ד סימן רס"ה סי' י"א, ש"ת חתם סופר אורי"ח סימן קצ"ה על הא דאיתא ברמ"א יור"ד סימן רס"ד שסנדקאות מעשרת, דקשה דהרי במציאות אין אנו רואים את זה, שהרי הרבה אנשים משמשים בסנדקאות ואין מתעשרים, ותרצתם לפי מה שכתב הרמב"ם עקבא אייגר, דעיקר סנדקאות זה רק כשעושה בין בישיבה ובין בעמידה, ולפי הנ"ל אתי שפיר דאפשר סגולת העשירות של סנדקאות זה רק כשיש לו את שני הסנדקאות בעמידה ובישיבה.

הרה"ג שמעון פינגבום שליט"א אשדוד

נראה לציון דזכותם לכונן לתרוץ זה ללב שמחה מגור זצ"ל דבשו"ת תשובות והנהגות חלק ג' סימן ר"צ כתב שמעוני שהגרי"ח קרייסורט זצ"ל שאל את כ"ק האדמו"ר מגור רבי שמחה בונם אלטר זצ"ל למה משמשים כסנדק ולא מתעשרים והשיב כדברי התורת חיים שמוכר רבני עקבא אייגר שהסגולה היינו כשהוא סנדק במילה ואחוז גם כן בשעת הברכה ושותה היין.

## האם יש ענין של סנדקאות כשעושים ברית מילה לאדם מבוגר

מה שחקרתם כשעושים ברית מילה למבוגר האם שייך בזה סנדקאות כיון שאין מניחים אותו על הברכיים, ואחז מעיקר הדברים בסנדקאות הוא זה שמחויקים אותו על הברכיים, והבאתם בשם שו"ת שבת הלוי חלק ח' סימן רי"ט דשייך ענין סנדקאות אצל מבוגר ע"פ מה דכתב בשו"ת חתם סופר אורי"ח סימן קצ"ט דיה נקל דסנדק תרתי אית ביה, חדא דהוא המסייע בפועל למוהל, דבלי ספק שכשהיה התינוק מונח על השולחן או כסא ומטה לא היה נח להמול כל כך כמו שהוא ע"י תפיסת הסנדק, אבל עוד מעלה אית ביה בחינת מוצב ע"י החוקתו ברגליו, אי"כ באדם מבוגר נמי שייך הטעם של מסייע אי"כ שייך ביה דין סנדקאות.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א ליגון

נראה להעיר, דיש לחלק דדוקא כשמלין קטן דהקטן מתנוגע כל הזמן מסייע הסנדק במה שמחויק אותו, משא"כ באדם מבוגר אינו צריך סיוע כשמלין אותו.

**תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א**  
**לבקש המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com**  
**ליברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560**  
**מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת**

## מדוע דווקא בברית מילה יש ענין לברך את התינוק שיהיה כאפרים ומנשה

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתב בתרגום יחזקאל על הא דכתוב בפרשת ויחי ויברכ ביום ההוא לאמר כך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים ומנשה ויחי ברי ויברכ בית ישראל ית ינוקא ביומא דמחולתא, דיש להקשות מדוע דווקא ביום המילה יש ענין לברך ברכה זו ולא בשאר ימים, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א ז"ל סימן תתק"ח

נראה לתרץ בעוד אופן, דהרי הרמב"ם כתב דעיקר כוונת המילה הוא להחליש כח התאוה, והנה אפרים ומנשה אף שהיו בארץ מצריים מקום ערות הארץ לא למדו ממעשיהם, אדרבה נתעלו להיות כאחד מהשבטים, לכן מברכים ביום המילה שיהיה כח התאוה כאפרים וכמנשה שעמדו בקדושתם אפילו בארץ מצרים.

הרה"ג שלמה שוחט שליט"א ירושלים מח"ס מילה שלמה

נראה לציון מה שתיקן בספר חיים ושלום פרשת ויחי לבעל המנחת אלעזר דהנה עושין השמחה ביום המילה ולא ביום לידתו, ובעל כרחק הטעם דאין יום ההולדת עיקר כלל, דהא טוב לו שלא נברא משנברא, והעיקר הוא כשנברא לקיים מצוה ה', והמצוה הראשונה שמקיימים בו היא המילה, על כן עושין או השמחה, ולהורות כי עיקר התכלית ברי ישראל היא רק ברתנות, ולא ביום לידתו שהוא רק מבחינת הגשמות, והנה הטעם שיעקב אבינו הקדים את אפרים למנשה, הוא משום ורעו יהיה מלא הגנים שיעמיד יהושע השמש ויתקדש שם שמים לעיני כל הגנים ויראו כי אף עוד מלבדו, אם כי מנשה נולד מקודם, אין זה עיקר הלידה הגשמתית רק העיקר התגלות כבודו ית"ש, והיינו טעמא דאפרים לפני מנשה חד טעמא אית ליה עום יום המילה.

הרב נפתלי עקשטיין שליט"א ירושלים

נראה לציון דההתם סופר תירק, דהתורה הקדושה נתנה כח לכהן לברך את בני ישראל, אבל ביום ביום של הברית או האב בבחינת כהן משום שהוא מקריב קרבן, משום זה מקבל האב כח של כהן, ויכול לברך בני ישראל, לפי זה אתי שפיר.

הרב נחמן ישראל בורשטיין שליט"א ירושלים קטמון

נראה לתרץ, כי בשתי תיבות ביום ההוא עם האותיות גמטריא מילה לכן כתב התרגום יחזקאל דקאי על יום המילה, ורציתי להעיר דמעדי תמהתי מדוע לא נהגים היום לברך כן בשעת המילה וצ"ע.

הרה"ג גמליאל הכהן רבינובין שליט"א בני ברק מח"ס עם אני אודך

נראה לתרץ, ע"פ מה דמובא באגרא דפרקא את קמ"ו דבשעת דברית הוא מחילת עוונות, אי"כ הויא ליה עת רצון לכן מברכים או ברכה הנ"ל.

הרב שלמה שטיינברג שליט"א בית שמש

נראה לתרץ, דהכוונה בזה שכמו שאפרים ומנשה ורעם שחכסו לברית קודש על ברכי יוסף צדוקא שומר הברית ומשך עליהם קדושה עליונה של שמירת ברית קודש בזכותו של יוסף הסנדק, כך ישפיע על התינוק הגנימול קדושה כמו מי שנימול על ברכי יוסף, וכן איתא בספרים הקדושים שהסנדק והמוהל משפיעים קדושה ושמירת הברית על הגנימול.

## האם מותר לקרוא לחייו הגדול או לחמו בשמו

מה שכתבתם דלפי דברי ההמנחת סולת מצוה ל"ג דכתב דאחיו הגדול מותר לקרוא בשמו, משום דאח הגדול לא אתרבי רק לכבוד ולא ולמורא, אי"כ ה"ה דמותר לקרוא לסבא בשמו וכן לחמו דגם הם לא אתרבי רק לכבוד ולא למורא.

הגאון רבי דוד ליסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

הרב מנדל צבי גרנפלד שליט"א קרית גבולא בית שמש  
 הבה"ח ישראל גראס נ"ו ישיבת טשענבוביל  
 נראה דיש לחלק דלגבי אחיו הגדול זה אינו ביוון לקראו בשמו, משא"כ לסבא ולחמו זה כן ביוון וזה וזה לכוון, אפשר דאסור.

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
**הרב שלום מרדכי שוורץ שליט"א** נו סטי  
 לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו  
 טל ב"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א  
 הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים  
 הרב חיים משה שליט"א  
 בן לבנו בכורו וחביבו  
 הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך הלבשרטאם שליט"א  
 הרב הצעיר דקריית צאנז  
 עב"כ בת הרה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א  
 יהא רעוא שמשמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
**הרב אלתר יעקב משמון** בן מרם זילברמן שליט"א קיב  
 לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו  
 טל ב"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א  
 הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים  
 הרב חיים משה שליט"א  
 בן לבנו בכורו וחביבו  
 הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך הלבשרטאם שליט"א  
 הרב הצעיר דקריית צאנז  
 עב"כ בת הרה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א  
 יהא רעוא שמשמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
**הנגיד הנכבד הרב שמעון רייכמן שליט"א** בארא פארק  
 לרגל שמחת בית צדיקים שמחת נשואי נכדו בכורו  
 טל ב"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א  
 הבה"ח המופלג בתורה וביראת שמים  
 הרב חיים משה שליט"א  
 בן לבנו בכורו וחביבו  
 הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך הלבשרטאם שליט"א  
 הרב הצעיר דקריית צאנז  
 עב"כ בת הרה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א  
 יהא רעוא שמשמחה זו ישפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
**הרה"ג יחזקאל מטלס שליט"א**  
 בית שמש  
 לעילוי נשמת אביו  
**הרב מאיר בן עקיבא מטלס ז"ל**  
 לרגל יום השנה הראשונה  
 נלב"ע כ"ה טבת תשע"ב ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו  
**הנדיב הנכבד**  
**הרב מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא שליט"א**  
 לעילוי נשמת אביו  
**הגאון רבי מאיר לנדא זצ"ל**  
 בן הרה"ג רבי מרדכי זיסקינד זצ"ל  
 אב"ד דראהביטש - אנטווערפן-ת"א  
 נלב"ע כ"ג טבת תשמ"ז ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י אחי  
**הגאון רבי מאיר שוורץ שליט"א** אשדוד  
 מגדולי הדרשנים בדורנו  
 לרגל שמחת חבר מצוה לבנו  
**היניק וחכים**  
**כמר שמואל אהרן נ"ו**  
 יהא רעוא שיבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת  
 מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה